

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ В ОЗЕЛЕНЕННІ

Познякова С.І., канд. с.-г. наук, доц.
Попова Д.Ю., гр. 205-23бстн-3-01
Державний біотехнологічний університет

Використання лікарських рослин в озелененні має велике значення і ряд переваг для навколишнього середовища та людини. Взаємодія людини з природою має потужний психологічний ефект. Лікарські рослини створюють природні аромати та сприяють релаксації, зменшенню стресу та поліпшенню психічного самопочуття.

Лікарські рослини з декоративними та цілющими властивостями часто використовують в озелененні міських парків, скверів, на звичайному подвір'ї. Вони можуть бути ідеальними компонентами для озеленення садів та природних ландшафтів. Лікарські рослини мають надзвичайно естетичний вигляд, приємний аромат, що робить їх привабливими для використання в ландшафтному дизайні. Вони додають краси на будь якій ділянці, створюючи привабливі ландшафти та різноманітні фітокомпозиції.

Лікарські рослини накопичують цінні біологічно активні речовини, які використовуються в медицині та фармації. Використання цих рослин для озеленення сприяє наданню доступу до лікувальних засобів та ресурсів для медичного використання, що особливо актуально в контексті збереження та відновлення природи.

Чимало лікарських декоративних рослин стає рідкісними і зникаючими, саме через надмірне використання їх, як цілющих рослин. Ці види занесені до Червоної книги України і підлягають охороні.

Ми проаналізували перелік видів рослин, які найчастіше зустрічаються в ландшафтному дизайні і при цьому володіють цінними лікувальними властивостями. В таблиці 1 наведено їх лікарські властивості та декоративні якості. Серед зазначених 15 видів – 8 видів офіційно використовують в медицині для виготовлення лікарських препаратів. Інші види, в більшій мірі, використовують в народній медицині. Особливої уваги заслуговують ефіроолійні фітонцидні рослини, з приємним ароматом. Саме великий вміст ефірних олій, в значній мірі, обумовлює їх цілющі антисептичні, антимікробні, протизапальні, заспокійливі властивості. Крім того, визначено види декоративних рослин, які покращують діяльність серцево-судинної системи, мають седативні та гіпотензивні властивості. Навіть ранньовесняні квітучі рослини мають велике значення і застосування в медицині, завдяки загальнозміцнюючій дії та великому вмісту вітамінів в їх листках.

Впровадження зазначених видів в культуру сприяє збагаченню та урізноманітненню вибору трав'янистих рослин для озеленення з поєднанням декоративних і лікувальних властивостей.

Таблиця 1 – Найпоширеніші лікарські рослини в озелененні

Видова назва	Лікарські властивості	Декоративні якості
Барвінок малий, <i>Vinca minor</i> L.	Має протизапальні, серцево-судинні, гіпотензивні властивості.	Вічнозелені листки привабливі упродовж усього року. Квітки фіолетові, сині, білі.
Волошка синя <i>Centaurea cyanus</i> (All.) Dost.	Має сечогінні, протизапальні, жовчогінні властивості.	Квітки дуже яскраві сині, голубі, лілово-рожеві, білі.
Ехінацея пурпурова <i>Echinacea</i> <i>purpurea</i> (L.) Moench	Має протизапальні, імуностимулюючі, протівірусні властивості. Офіційно використовують в медицині.	Квітки пурпурові, темно- червоні у великих кошиках.
Календула лікарська <i>Calendula</i> <i>officinalis</i> L.	Має протизапальні, ранозагоювальні, бактерицидні, заспокійливі властивості. Офіційно використовують в медицині.	Квітки яскраві від солом'яно-жовтих до червоно-помаранчевих, рясне і тривале цвітіння
Конвалія звичайна <i>Convallaria</i> <i>majalis</i> L.	Має кардіотонічні, заспокійливі властивості.	Квітки білі, дуже запавні. Листки великі декоративні.
Лаванда лікарська <i>Lavandula</i> <i>angustifolia</i> Mill.	Має антисептичні, протизапальні, заспокійливі властивості. Офіційно використовують в медицині.	Ефектна у вигляді бордюрів біля доріжок. Пишні куртини – дуже декоративні. Має чудовий аромат.
Лілія біла <i>Lilium candidum</i> L.	Має протизапальні, ранозагоювальні, знеболюючі властивості.	Квітки білі, великі, дуже запавні. Має високий декоративний ефект.
Наперстянка пурпурова <i>Digitalis</i> <i>purpurea</i> L.	Має кардіотонічні властивості, регулює діяльність серцево- судинної системи. Офіційно використовують в медицині.	Квітки рожеві, пурпурові в доповненні білого, темно-рожевого забарвлення. Рослина прикрасить будь який куточок саду.

Продовження таблиці 1

Видова назва	Лікарські властивості	Декоративні якості
Первоцвіт весняний <i>Primula veris</i> L.	Має відхаркувальні, протизапальні, загальнозміцнюючі властивості. Листки застосовують як вітамінний засіб.	Ранньоквітуча декоративна рослина. Квітки дуже яскраві – жовті, червоні, рожеві, сині, фіолетові.
Півонія незвичайна <i>Paeonia anomala</i> L.	Має седативні властивості. Офіційно використовують в медицині.	Квітки великі, рожево- червоні, рожево-малинові.
Ромашка лікарська <i>Matricaria recutita</i> L.	Має протизапальні, заспокійливі, антисептичні властивості. Офіційно використовують в медицині.	Ніжний вигляд рослини, що прикрашає будь який сад. Квітки мають приємний аромат.
Хризантема садова <i>Chrysanthemum morifolium</i> Ramat.	Має заспокійливі, протизапальні, тонізуючі властивості.	Найдекоративніша, найпопулярніша рослина в квіткових композиціях.
Чебрець повзучий <i>Thymus serpyllum</i> L.	Має антисептичні, відхаркувальні, протизапальні, заспокійливі властивості. Офіційно використовують в медицині.	Ґрунтопокривна рослина, добре виглядає на альпійських гірках, у бордюрах, біля доріжок. Листки, квітки виділяють фітонциди, мають приємний аромат.
Чорнобривці прямоїїні <i>Tagetes erecta</i> L.	Мають антисептичні, антимікробні, протизапальні властивості. Фітонцидна рослина.	Найпопулярніша рослина в квіткових композиціях. Чорнобривці – один з українських народних символів.
Шавлія лікарська <i>Salvia officinalis</i> L.	Має антисептичні, відхаркувальні, протизапальні, заспокійливі властивості. Офіційно використовують в медицині.	Надзвичайно декоративна рослина. З декоративною метою найкраще вирощувати групами по декілька кущів.